

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת נח תשפ"ד | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

מזה שבועיים שבת הקולמוס ונדמה המקלדת. המילה היחידה היתה 'אין מילים'.

האסון הנורא על היבטיו הרבים והכואבים הביא להרגשה של 'וידום אהרן', עת לשתוק. וגם עכשיו נשתדל לא להכנס לאיזור הכאב, כי אף שזו חובת כל אדם לשאת בעול ולכאוב, וזו לא רק חובתו אלא מתבקש מעצם אישיותו – אבל לא כל מה שמרגישים צריך לבטא ולא כל מה שמבטאים צריך לכתוב....

כמה מילים על נאומו וביקורו של הנשיא ביידן

נשיא המעצמה הגדולה שיצא מגדרו לתמוך בעם ישראל בשעתו הקשה, הקדים לביקורו ולמעשיו – נאום היסטורי יוצא דופן בחמימותו.

האמת צריכה להאמר שהשקפת היהדות היא כפי שנוהגים בטעות לצטט 'לב מלכים ושרים ביד השם' – ואם כי זהו ציטוט ללא מקור, הרעיון נכון. מדוייק ונכון לצטט רעיון זה מפסוק במשלי (כ"א א') 'פְּלִגְיֵי מַיִם לְבַיְמֶלֶךְ בְּיַדְהָ עֲלֵי־כָל־אֲשֵׁר יַחְפֹּץ יִטְנוּ' – פסוק זה בא ללמד כפי שפירש הגר"א מוילנא - כי על אף שהבחירה נתונה לכל אדם, אין זאת אלא באדם פרטי, אבל המלך אינו נתון לבחירה חופשית באופן מוחלט מאחר ולהחלטותיו יש השלכה על חיי רבים, לעיתים מיליונים רבים – לכן הקב"ה משאיר לב המלך בידו ומטה אותו לטוב ולמוטב לפי צורך וזכות הרבים.

מסתבר שרעיון זה נכון מאוד לגבי תמיכתו הצבאית והפוליטית של הנשיא ביידן שהינה משמעותית במובן המעשי ובכלל זה גם ביקורו הנדיר והמיוחד, אם כי זה אינו ממעט מהכרת הטובה כלפיו.

אולם בהתייחס לנאום הדרמטי שלו, שאולי היה בו יותר חיבוק מאשר תמיכה מעשית – אולי ניתן להצביע על מניע שניתן לקרא בין השורות – ואם נתבונן בו נפיק ממנו מסר חיובי.

הפן האישי

לפי עניות דעתי משפט שנראה אולי אגבי ולא זכה לתשומת לב מרובה – נושא בתוכו את הטריגר לחיבוק החם של מיסטר פרזידנט.

כך הוא אמר 'היום אמריקאים בכל רחבי ארה"ב מתפללים למען המשפחות שנקרעו ונשברו, והרבה מאיתנו מכירים את ההרגשה הנוראה על אובדן בן משפחה. זה מותיר תחושה של חור שחור בלב, אתה מרגיש כאילו אתה נשאב בעקבות הכעס, הכאב, תחושת חוסר האונים. על זה מדברים כשאומרים 'טרגדיה אנושית' על זועות מלחמה במימד כה מזעזע...'

למשפט הזה יש רקע אישי ברור. נשיא ארה"ב בנה את חייו מהשברים אחרי שאיבד בתאונה את אשתו ובנו, ובנוסף לכך בהמשך השנים שיכל את בנו המוצלח שמת ממחלת הסרטן.

יתכן שהרבה מהנאום נכתב על ידי כותבי הנאומים של הנשיא אבל המשפטים הנזכרים לעיל מבטאים את הרוח שמאחורי החום שבמסרים... ביידן יודע להרגיש את הכאב כפי שרק מי שחוה אובדן קרוב יכול להרגיש, והוא לא נמנע מלרמוז על כך...

זה מלמד, כמה סבל יכול לעשות את האדם יותר טוב, יותר רגיש!

ואגב מסביר לנו את הרגישות של העם היהודי לסבל מתוך חוויות העבר – כפי שגם התורה מזוהרה בכמה פעמים 'וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם בארץ מצרים'. עברו חלפו מאות ואלפי שנים מהיותנו גרים במצרים ועדיין אנחנו אמורים להיות רגישים יותר לסבלו של גר...

[ועדיין אחרי כל החמימות והנדיבות האמריקאית והסיוע יוצא הדופן – שהוא בודאי בעיקר ביטוי של 'פלגי מים לב מלך ביד השם' – עלינו לזכור את פסוקי התהילים וההלל 'טוב לחסות בהשם מבטוח בנדיבים'. וכפי שהסביר הגר"א, גם לחסות בצל האב הרחמן ללא הבטחה – טוב ועדיף מלבטוח בהבטחת נדיבים].

ובמעבר חזר לפרשת השבוע

בזוהר הקדוש נאמר כי לאחר שיצא נח מן התיבה וראה את החורבן בעולם, הוא בכה... הוא ראה 'שוואה'... הכל נכחד רק הוא ומשפחתו נשארו והוא התחיל לבכות... וכך מתארים חז"ל: "התחיל בוכה, ואמר: ריבונו של עולם, נקראת רחום וחנון, היה לך לרחם על בניך". השיבו הקדוש ברוך הוא: **רעיא שטיא (=רועה שוטה)! עכשיו אתה מבקש רחמים? כשאמרתי לך קץ כל בשר בא לפני והנני משחיתם את הארץ - לא עשיתי כל העיכוב הזה אלא כדי שתתפלל, ואילו היית מתפלל הייתי מבטל הגזירה, אבל אתה לא עשית כן אלא כשראית שאתה תהא ניצול לא אכפת לך, ועכשיו אתה מתפלל? כיון שראה נח שהוא הגורם, מיד הקריב קרבנות לפני הקדוש ברוך הוא לכפר על חטאו" (זוהר חדש דף מ"ב ע"א ב').**

מה בעצם השתנה? מדוע באמת נח בוכה ומתפלל רק עכשיו ולא קודם? האם נח היה אדיש? מדוע נאמר לו הכינוי 'רועה שוטה'?

נח סבר כנראה שדור המבול חסר תקנה ובדין הוא צריך להענש ולהתכלות. יתירה מזאת באופן טבעי אדם טוב שונא את הרוע, האדם האצילי מתעב השחתה, והוא רואה בסילוק הרוע פתרון הכרחי למצב המידרדר. כך סבור כנראה נח ולכאורה די בצדק.

אולם אברהם איש החסד האמור לתעב את אנשי סדום כן מתפלל ומבקש עבורם. יש להניח שהוא גם התפלל שישתנו ויחזרו למוטב, אולם הוא דבק במידת 'רחמיו על כל מעשיו' והחסד והרחמים של אברהם אבינו גוברים והוא מבקש על אנשי סדום.

והנה אחרי המבול גם נח לפתע בוכה על אבדן דור המבול... כנראה שההטבה האינסופית בה עסק בהיותו בתיבה, יחד עם הרגישות לסבל של כל בריה שאליה התחנך בתקופה זו, והכאב מול החלל שנוצר בעולם פיתחו אצלו עומק ומימד חדש במידת הרחמים.

מאיבה לאהבה

המבט אל הסבל הבלתי נתפס של תושבי העוטף וכל אחינו שדמם ודם קרוביהם נשפך כמים באכזריות וחיייתיות תהומית, ההשתתפות בכאב ובצער של 'אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה', יוציא אותנו יותר טובים...

השנאה שריחפה כאן בשנה האחרונה, המבטים ששידרו עוינות תהומית, נעלמו. לא רק בגלל שותפות גורל, ולא רק בגלל שהרפורמה ז"ל נקברה תחת ההריסות, אלא גם בגלל שמתוך חמלה והשתתפות - האנשים נהיו יותר טובים...

הבה נקוה שדי היה בכך, הבה נקוה ששוב לא נחזור אל השנאה והרוע, נתפלל לטוב לחסד ולרחמים שישפוך עלינו הבורא המצטער בצערם של ישראל יותר מאיתנו, וכפי שנאמר במשנה במסכת סנהדרין (דף מ"ו) שבצערם של ישראל – אפילו הרוגי בית דין – שכינה אומרת 'קלני מראשי קלני מזרועי כביכול השכינה בצער המביא לכאב הראש והזרוע (ששם הקב"ה מניח תפילין ושם מקום עומק ההתקשרות עם ישראל – נפש החיים). וכשיהמו עלינו רחמי הבורא – נזכה לפדיון כל השבויים ולרפואה לכל הפצועים ושבורי הלב, והוא ינקום במהרה נקמת דם עמו השפוך ויתן אויביהם ניגפים לפנייהם ויריס במהרה קרן ישראל בתשועת עולמים.

מה מlife ופירות טובות

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד